

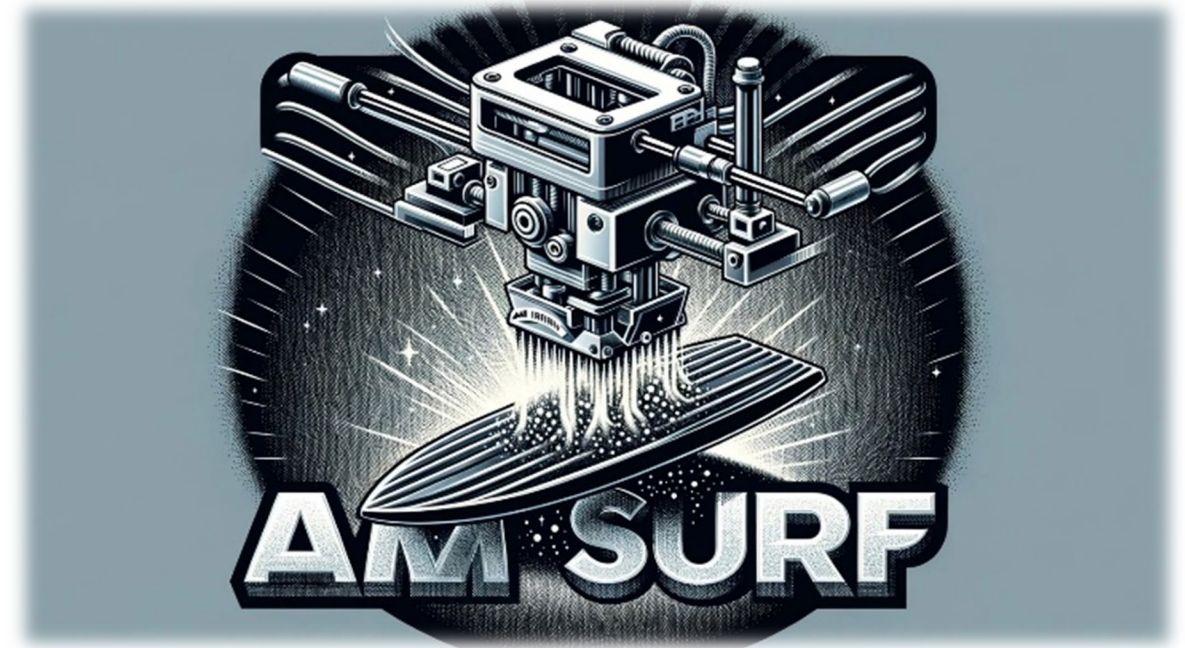
Proč potřebujete materiálový výzkum?

Martina Koukolíková

NCA 3. 10. 2024

Proč potřebujete materiálový výzkum?

- Význam materiálového testování
- Výzvy a příležitosti
- Případové studie

Význam materiálového výzkumu a testování

■ Materiálový výzkum

- Klíčový pro vývoj nových materiálů s lepšími vlastnostmi (pevnost, odolnost, tepelná vodivost atd.).
- Podporuje inovace v průmyslových odvětvích jako letectví, automobilový průmysl, medicína či elektronika.
- Zvyšuje efektivitu výroby a umožňuje vytváření lehčích, silnějších a ekologičtějších materiálů.

■ Materiálové testování

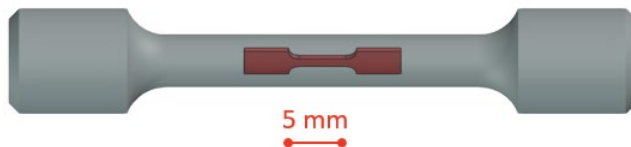
- Ověřuje vlastnosti materiálů, jako je pevnost, odolnost proti korozi nebo opotřebení.
- Zajišťuje bezpečnost a spolehlivost materiálů v náročných podmínkách.
- Předchází selhání materiálů v kritických aplikacích (např. stavebnictví, doprava, energetika).

■ Důsledky použití nekvalitních a levných materiálů (např. z Číny)

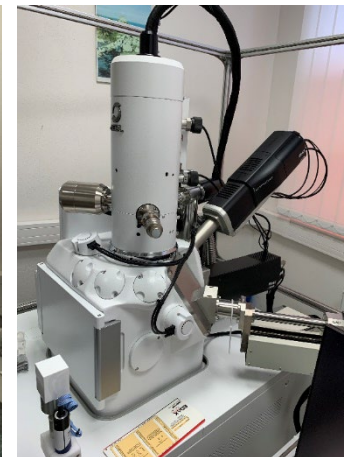
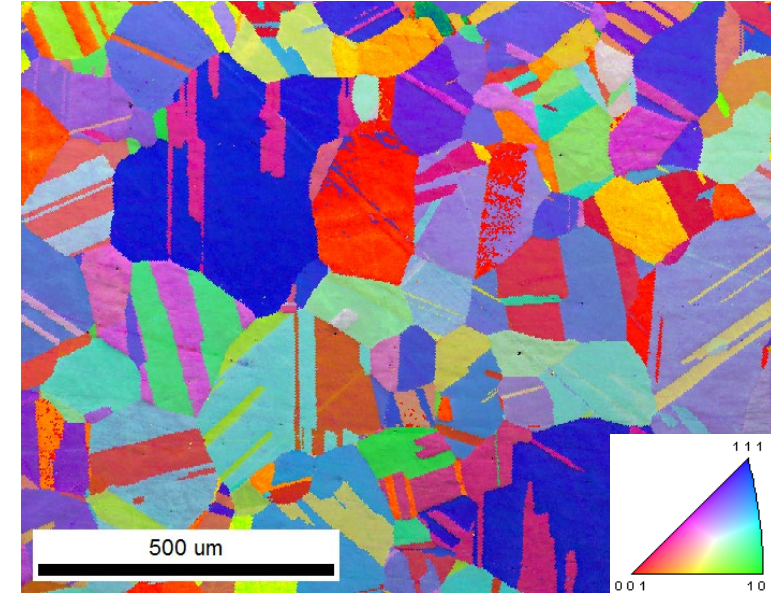
- Nižší kvalita může vést k selhání produktů v důležitých aplikacích.
- Nedostatečné testování zvyšuje riziko nehod a selhání, což může způsobit finanční ztráty a poškození reputace.
- Krátkodobé úspory na levných materiálech mohou vést k dlouhodobým nákladům na opravy a náhrady.

Laboratoř světelné mikroskopie a SEM

- 2x Nikon Epiphot 200 (1 s motorizovaným stolcem), 1x Nikon MA200 (s motorizovaným stolcem) s NIS elements softwarem pro obrazovou analýzu
- 1x Carl Zeiss Axio observer-Z1m s Axio Observer Analysis System softwarem pro obrazovou analýzu
  - Optika všech mikroskopů – objektivy 5x; 10x; 50; 100x ⇒ zvětšení až 1000x; vybrané mikroskopy – tmavé pole, Nomarski DIC, polarizované světlo
- Stuers DuraScan 50 – Automatický Vickers a Knoop tvrdoměr (Vickers 0,01 Kg – 10 Kg)
- Řádkovací elektronový mikroskop:
  - JEOL IT 500 HR – autoemisní katoda
    - EDX Octane Elite Super
    - EBSD kamera

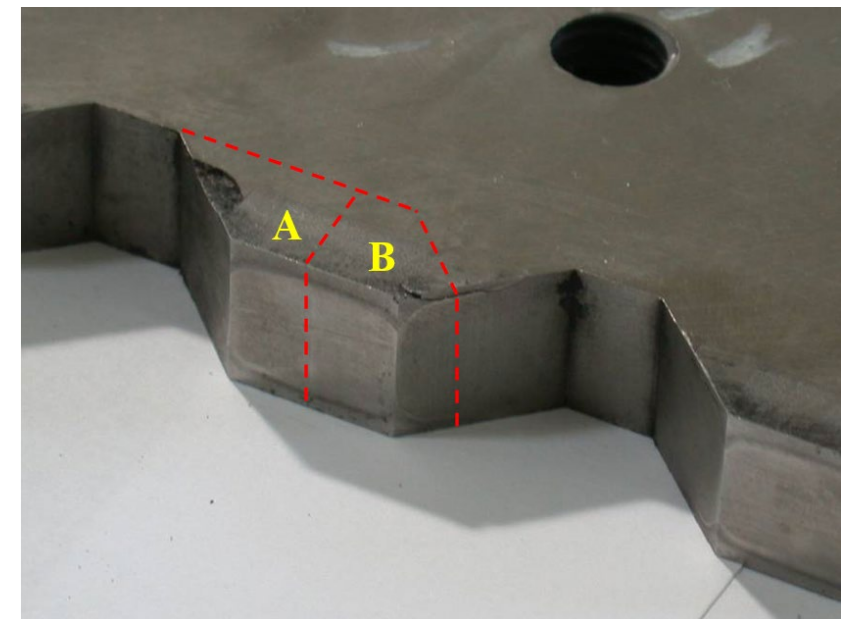
Srovnání vzorku MTT a vzorku standardní velikosti v tahu

Posouzení příčiny praskání nože pro stříhání tahokovu

- Horní nůž z chrom molybden vanadové nástrojové oceli ČSN 19 573.
- Vylamování funkční plochy ostří.
- Cílem analýzy bylo objasnit příčinu vylamování ostří a najít způsob, jak tomuto poškození předcházet.

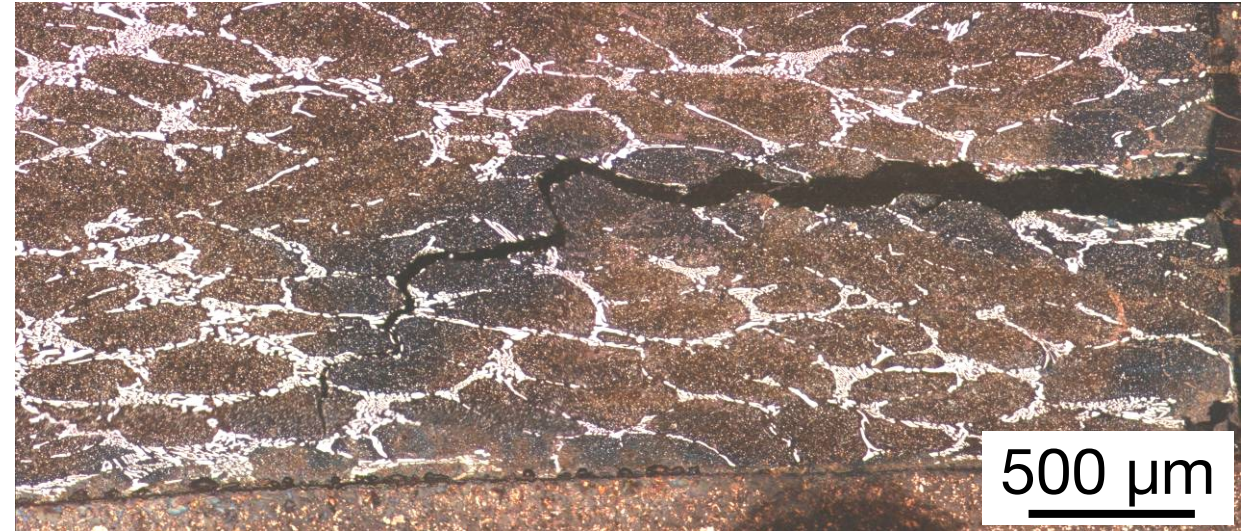

Nůž a lokality s vylomeným a prasklým ostřím

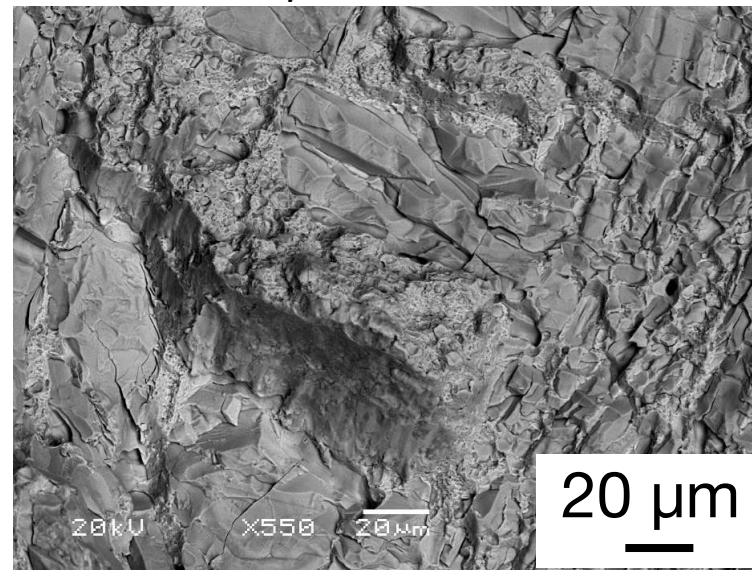
Světelná mikroskopie + SEM

- Lomová plocha na vzorku A a výbrus vzorku B byl dokumentován světelnou i elektronovou mikroskopií.
- Mikrostruktura vzorku má prakticky lící charakter.
- Zřetelné síťové primárních karbidů, které ohraničují původní austenitické zrno.
- Trhlina se šíří přímo karbidickým síťovím, tj. její okraje jsou lemovány primárními karbidy na bázi Cr, Mo a V.
- Tvrdost nože - 54 HRC. Podle protokolu o tepelném zpracování by měla být tvrdost 57-58 HRC.

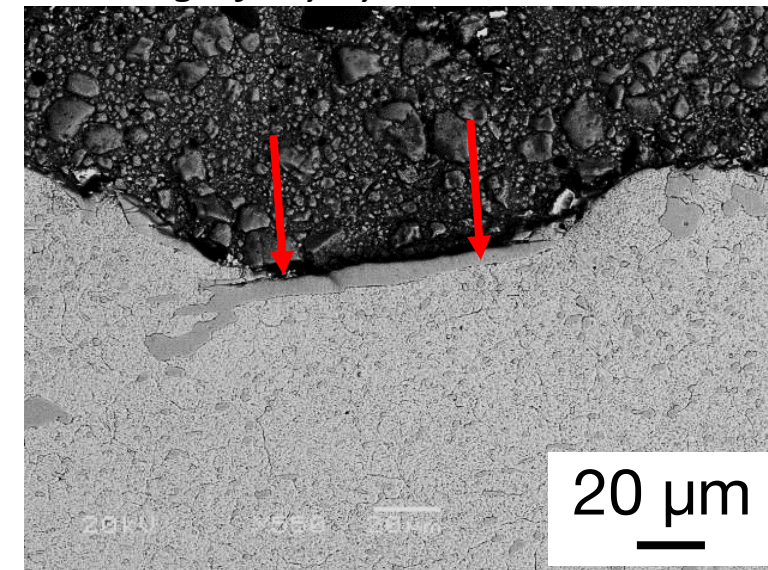
Metalografický výbrus vzorku B - LM

Lomová plocha na vzorku A

Metalografický výbrus vzorku B - SEM

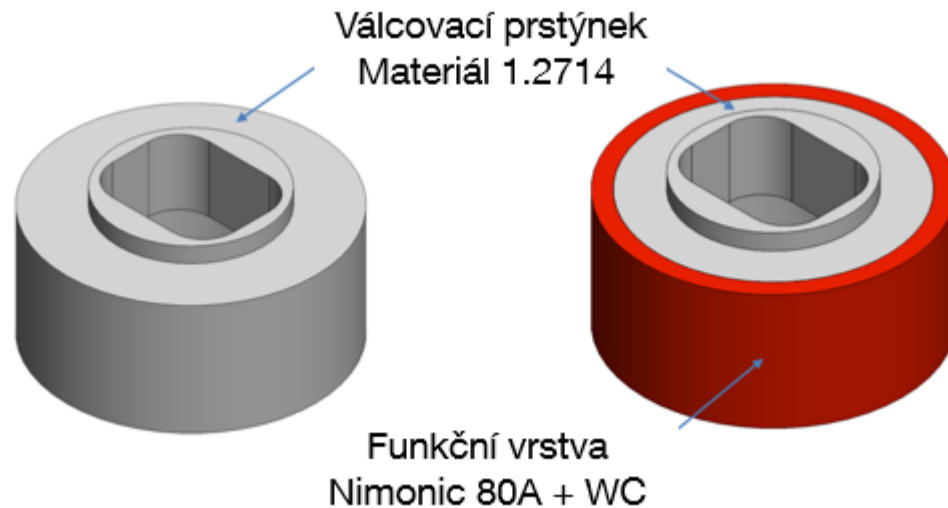
Výzvy a příležitosti – aditivní výroba

■ **Výhody aditivní výroby (3D tisku) oproti konvenční výrobě materiálu**

- Složitější geometrie a design
  - 3D tisk umožňuje vytváření komplexních tvarů a struktur, které by tradičními metodami nebyly realizovatelné.
- Minimalizace odpadu
  - Proces aditivní výroby využívá pouze potřebné množství materiálu, čímž se snižuje plýtvání a celkové náklady na výrobu (obrábění).
- Rychlost prototypování
  - Možnost rychlé výroby prototypů umožňuje rychlejší testování a uvedení produktů na trh.
- Personalizace a přizpůsobení
  - Snadná výroba přizpůsobených komponentů podle specifických potřeb zákazníků, což zvyšuje konkurenceschopnost.
- Úspora nákladů na výrobu malých sérií
  - 3D tisk je ekonomičtější pro malé série, protože eliminuje potřebu drahých forem a nástrojů.

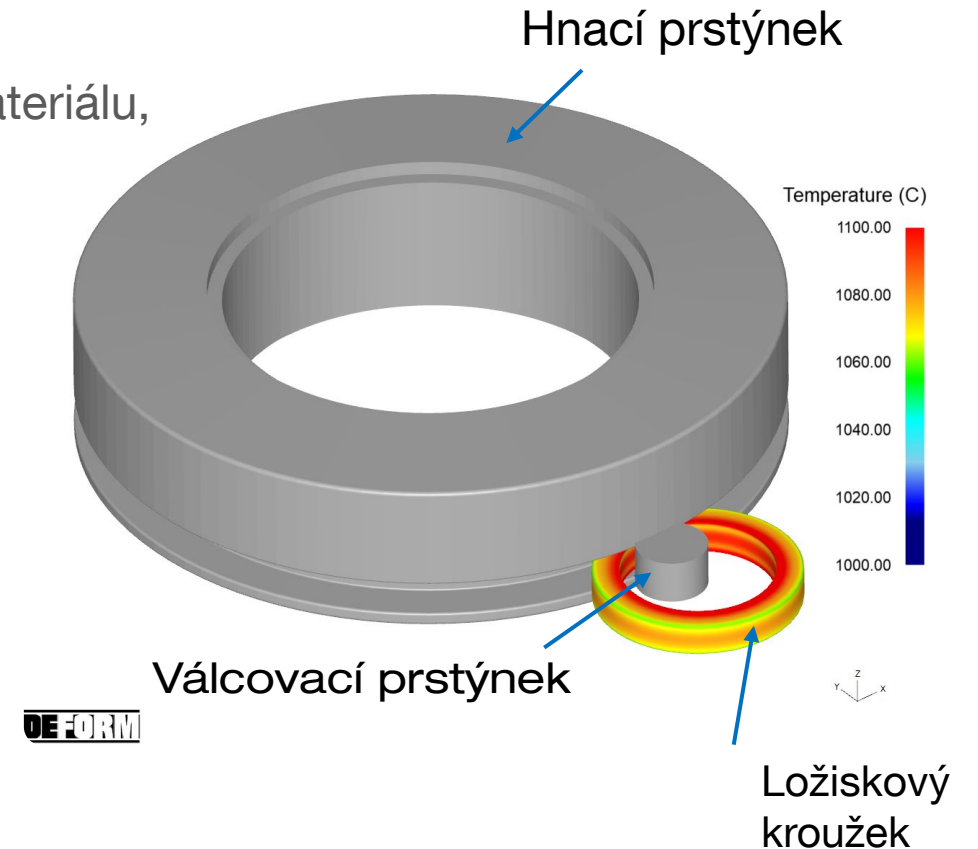
Případové studie

- Aditivní výroba LP-DED - funkční vrstva Nimonic 80A + WC částice na tvářecích nástrojích 1.2714 (ČSN 19 663).
- Povrchová vrstva materiálu je degradována v důsledku zahřívání během tváření.
- Deponovaná vrstva Nimonicu 80A + WC zpomaluje degradaci materiálu, a tím výrazně prodlužuje životnost nástroje při obrábění za tepla.

Nimonic 80A

Ni	C	Mn	Cr	Co	Fe
Bal.	0.1	1.0	19.5	2.0	3.0

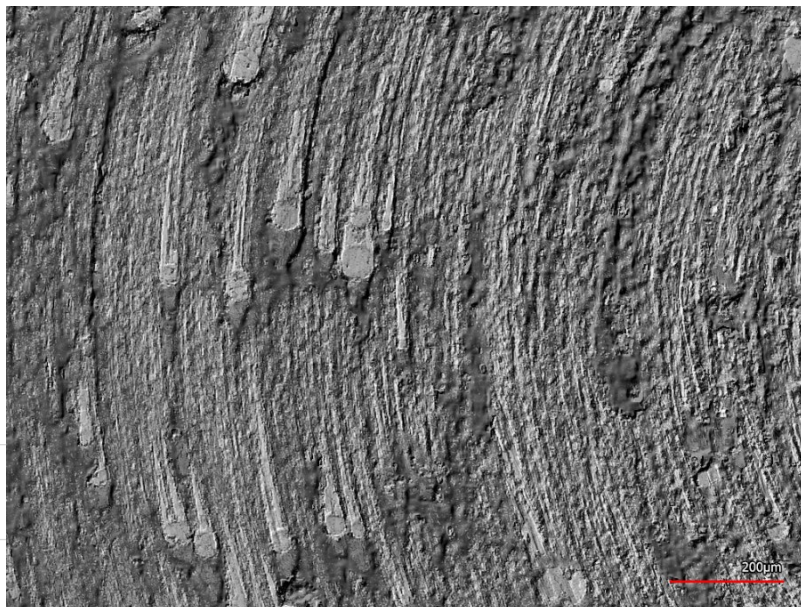

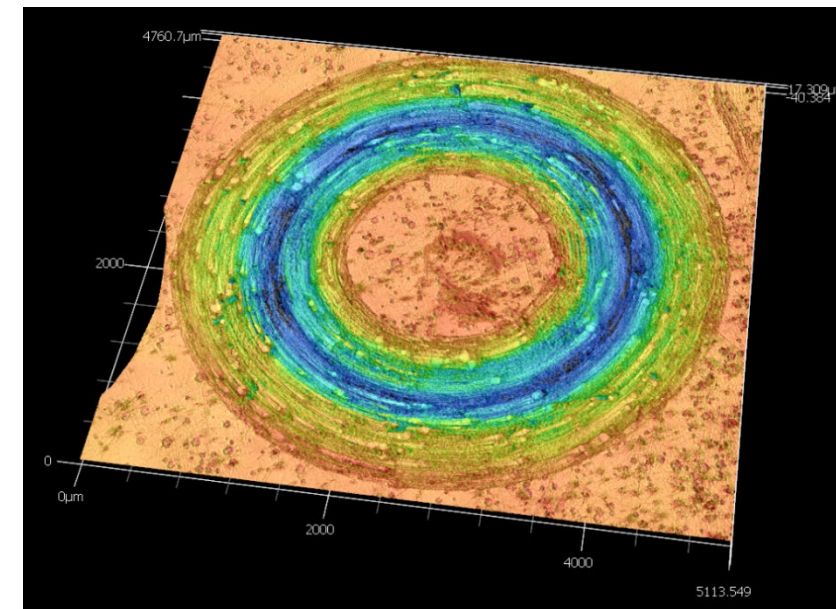
Válcovací prstýnek

- DED proces
- Materiál Nimonic 80A + WC
- Analýza Area & Volume
- Profil

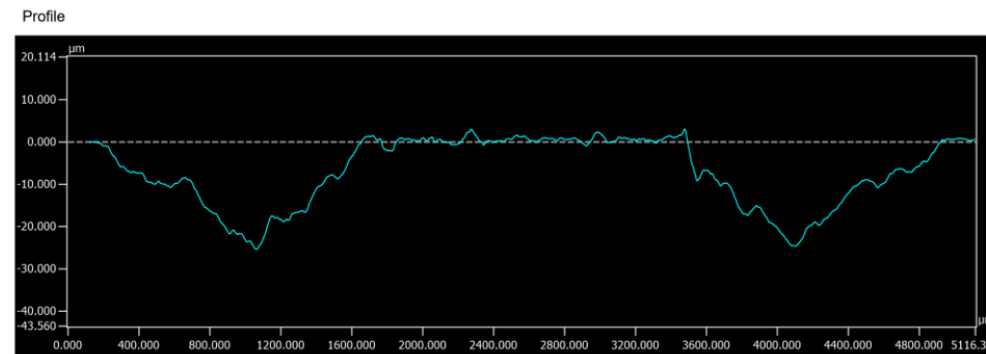
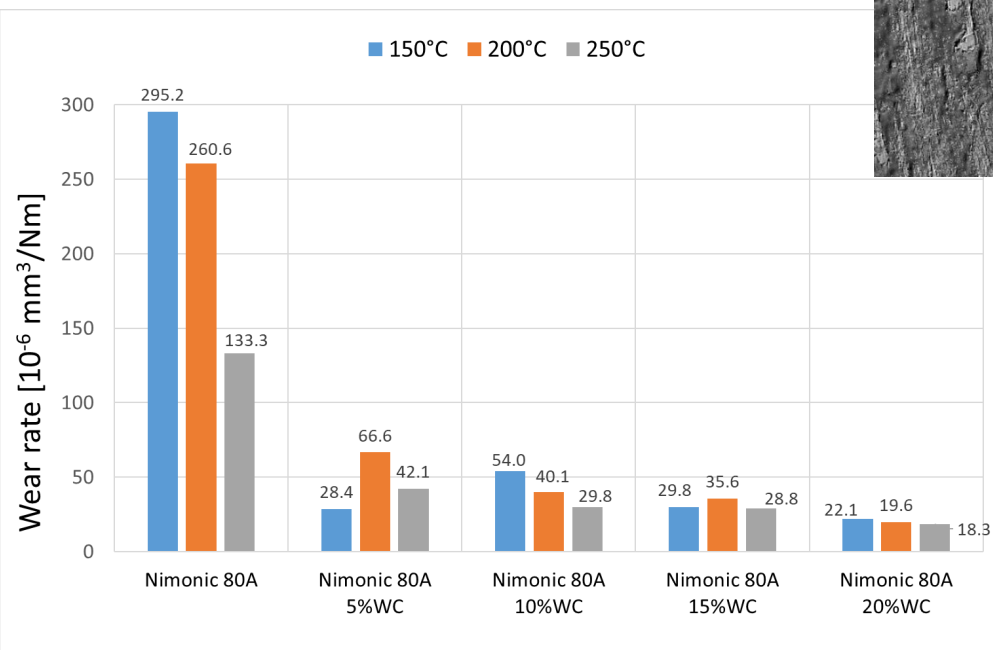
Nimonic 80A + 20%WC

Pin - on - disc

Pin - on - disc

Pin - on - disc profil

BYCZ01-032 – AM SURF: 1. 6. 2023 – 31. 5. 2026

- Projekt AM SURF se zaměřuje na rozvoj a posílení výzkumných a inovačních kapacit v regionu projektu propojením aplikovaného výzkumu ze tří výzkumných organizací a přímým přenosem znalostí prostřednictvím sítě spolupracujících firem z Klastru MECHATRONIKA.

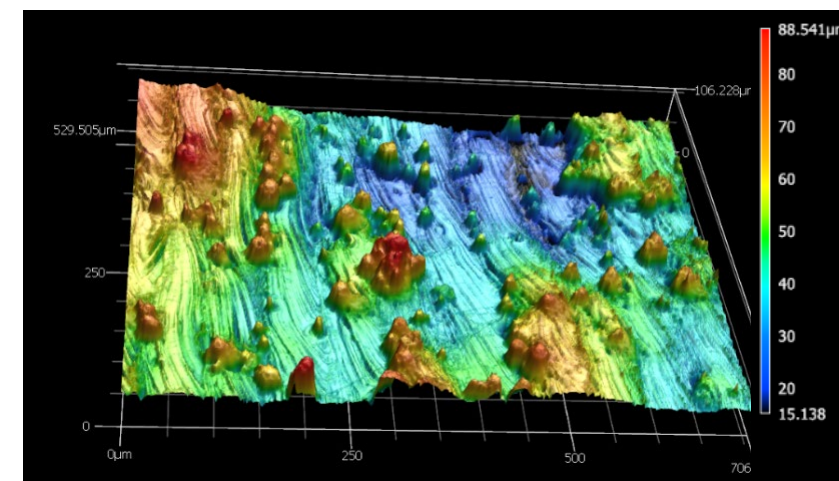
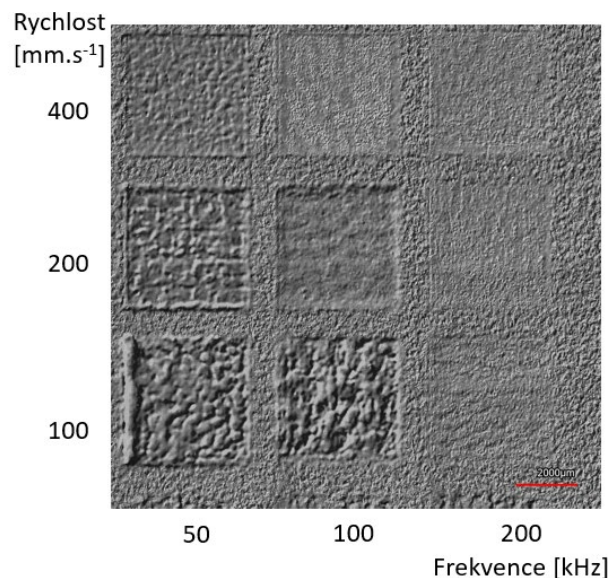
▪ Projektoví partneři:

- COMTES FHT a.s.
- OTH Amberg-Weiden
- THD - Technology Campus Cham
- Klastř MECHATRONIKA

- Projekt je zaměřen na technologie aditivní výroby (AM) s cílem optimalizovat povrchovou kvalitu 3D tištěných kovových komponent, což je klíčové téma pro společnosti v mnoha odvětvích, které jsou v regionu zastoupeny.

- Hlavní přidaná hodnota aplikovaného výzkumného projektu spočívá v networkingových aktivitách Klastru MECHATRONIKA
  - organizace česko-bavorských odborných fór a workshopů

Aplikace laserového leštění povrchů aditivně vyráběných materiálů, spolupráce s LINTECH s.r.o.

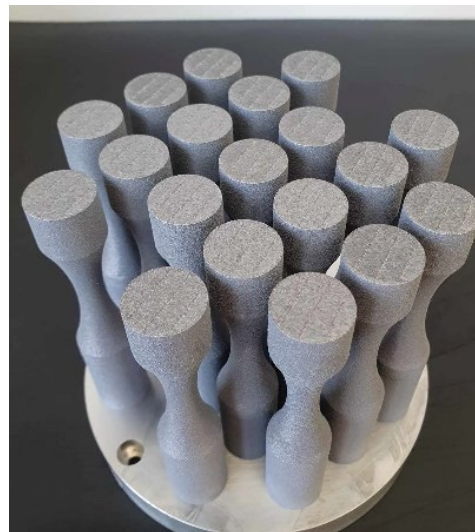

Měření drsnosti povrchu

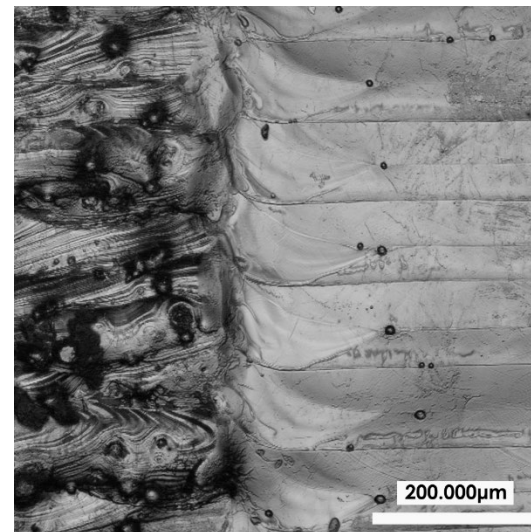

AM SURF

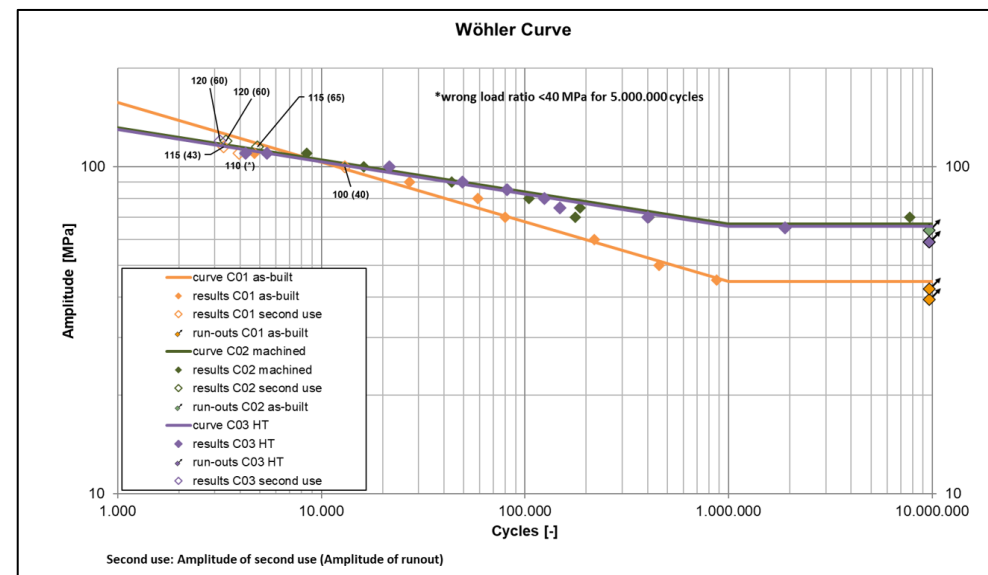
- L-PBF proces
- Analyzed materials:
  - AISi10Mg
- Stav:
  - as-built,
  - obroběný,
  - Laser treatment
- Laserové ovlivnění povrchu vzorku, jehož cílem je zlepšit mechanické vlastnosti a kvalitu povrchu.
- Experimenty jsou zaměřeny také na optimalizaci parametrů depozice s cílem získat kvalitnější povrch z pohledu drsnosti a tím snížit vrubový účinek na mechanické vlastnosti.

Vzorky pro zkoušku únavy

Srovnání výchozího stavu vs. laserem ovlivněného povrchu

Děkuji za pozornost

Ing. Martina Koukolíková, Ph.D.

Výzkumný pracovník
Materiálové analýzy

COMTES FHT a.s.
Průmyslová 995
334 41 Dobřany

E: martina.koukolikova@comtesfht.cz
www.comtesfht.cz

Interreg

**Spolufinancováno
Evropskou unií**

Bavorsko – Česko